

Geometrical Drawing, Letter Drawing & Scale Drawing**4th Paper****(Higher Grade)**

Date : 22. 11. 2018]

[Time : 2.00 P.M. to 5.00 P.M.

(Max. Marks : 100)

(English Version)*Instructions to the Candidates :*

- i) Write your Register Number and Grade clearly.
- ii) More importance will be given for neatness.
- iii) All the construction lines should be retained.
- iv) Use one sheet for Geometrical Drawing and one sheet for Letter Drawing and Scale Drawing.

PART - A**(GEOMETRICAL DRAWING)**

- I. Construct any *two* of the following :
  - a) Construct a regular pentagon with one of its sides measuring 5 cm long. 10
  - b) Inscribe a circle in a rhombus with its diagonal $AC = 8$ cm and one of its sides $AB = 5$ cm long. It must touch all sides of rhombus. 10
  - c) Draw a regular hexagon with its side 5 cm long and inscribe a circle in it. 10
- II. Construct any *two* of the following :
  - a) Inscribe four equal circles in a circle of radius 5 cm each to touch the circumference of the given circle and two other adjacent ones. 20

H-4

2

- b) Construct a tangent, from an outside point which is 8 cm far from the centre of the circle with radius 3 cm. 20
- c) Inscribe six equal squares in a regular hexagon with its side 6 cm long. They must touch one side of the hexagon and each other. 20

PART - B

(LETTER DRAWING AND SCALE DRAWING)

1. Construct a scale of 5 cm to represent 1 metre showing centimetres and metres measuring up to 3 metres. 10
2. On the basis of above scale, draw a rectangular board measuring 5 m × 3 m. On this board write the following words neatly and colour it. 30

“SAVE TIGER”

(Kannada Version)

ಭೂಮಿತಿ ರೇಖಾಕೃತಿ, ಅಕ್ಷರ ಲೇಖನ ಮತ್ತು ಪ್ರಮಾಣ ಚಿತ್ರಣ

ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಸೂಚನೆಗಳು :

- i) ನಿಮ್ಮ ನೋಂದಣಿ (ರಿಜಿಸ್ಟರ್) ಸಂಖ್ಯೆ ಮತ್ತು ಶ್ರೇಣಿ (ಗ್ರೇಡ್) ಯನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಬರೆಯಿರಿ.
- ii) ಸ್ವಚ್ಛತೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ನೀಡಲಾಗುವುದು.
- iii) ರಚನೆಗಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಎಲ್ಲಾ ರೇಖೆಗಳನ್ನು ಹಾಗೆಯೇ ಇಡತಕ್ಕದ್ದು.
- iv) ಒಂದು ಉತ್ತರ ಕಾಗದವನ್ನು ಭೂಮಿತಿಗೂ ಮತ್ತೊಂದು ಉತ್ತರ ಕಾಗದವನ್ನು ಅಕ್ಷರ ಲೇಖನ ಮತ್ತು ಪ್ರಮಾಣ ಚಿತ್ರಕ್ಕೂ ಉಪಯೋಗಿಸಿ.

ಭಾಗ - A

(ಭೂಮಿತಿ ರೇಖಾಕೃತಿ)

- I. ಈ ಕೆಳಗಿನವುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಎರಡನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿ :
- a) 5 ಸೆ.ಮೀ. ಬಾಹುವಿನ ಅಳತೆಯುಳ್ಳ ಒಂದು ಸಮ ಪಂಚಭುಜಾಕೃತಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿ. 10

- b) ಕರ್ಣ $AC = 8$ ಸೆ.ಮೀ. ಮತ್ತು ಒಂದು ಬಾಹುವಿನ ಅಳತೆ $AB = 5$ ಸೆ.ಮೀ. ಇರುವ ವಜ್ರಾಕೃತಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿ, ಅದರಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಬಾಹುಗಳಿಗೆ ಸ್ಪರ್ಶಿಸುವಂತೆ ಅಂತರ್ವೃತ್ತ ರಚಿಸಿ. 10
- c) 5 ಸೆ.ಮೀ. ಬಾಹುವುಳ್ಳ ಒಂದು ಸಮಷಡ್ಭುಜಾಕೃತಿ ರಚಿಸಿ, ಅದರಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಬಾಹುಗಳನ್ನು ಸ್ಪರ್ಶಿಸುವಂತೆ ಒಂದು ಅಂತರ್ವೃತ್ತ ರಚಿಸಿ. 10

II. ಈ ಕೆಳಗಿನವುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಎರಡನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿ :

- a) 5 ಸೆ.ಮೀ. ತ್ರಿಜ್ಯವುಳ್ಳ ವೃತ್ತದಲ್ಲಿ ವ್ಯತಪರಿಧಿಗೂ ಮತ್ತು ಒಂದನ್ನೊಂದು ಸ್ಪರ್ಶಿಸುವಂತೆಯೂ ಸಮನಾದ ನಾಲ್ಕು ವೃತ್ತಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ. 20
- b) 3 ಸೆ.ಮೀ. ತ್ರಿಜ್ಯವುಳ್ಳ ವೃತ್ತಕ್ಕೆ ಕೇಂದ್ರದಿಂದ 8 ಸೆ.ಮೀ. ದೂರವಿರುವ ಬಾಹ್ಯ ಬಿಂದುವಿನಿಂದ ಸ್ಪರ್ಶರೇಖೆ ರಚಿಸಿ. 20
- c) 6 ಸೆ.ಮೀ. ಅಳತೆಯ ಬಾಹುವುಳ್ಳ ಸಮಷಡ್ಭುಜಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಆಕೃತಿಯ ಒಂದು ಬಾಹುವಿಗೂ ಮತ್ತು ಒಂದನ್ನೊಂದು ಸ್ಪರ್ಶಿಸುವಂತೆಯೂ ಆರು ಚೌರಸ್ಸುಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ. 20

ಭಾಗ - B

(ಅಕ್ಷರ ಲೇಖನ ಮತ್ತು ಪ್ರಮಾಣ ಚಿತ್ರಣ)

1. 5 ಸೆ.ಮೀ.ಗಳಿಗೆ 1 ಮೀಟರ್ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿ, ಸೆಂಟಿ ಮೀಟರ್ ಮತ್ತು ಮೀಟರ್‌ಗಳನ್ನು ತೋರಿಸುವ 3 ಮೀಟರ್‌ನ ಅಳತೆಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿ. 10
2. ಮೇಲಿನ ಪ್ರಮಾಣಪಟ್ಟಿಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ 5 ಮೀ. $\times$ 3 ಮೀ. ಅಳತೆಯ ಫಲಕವನ್ನು ರಚಿಸಿ. ಈ ಕೆಳಗಿನ ಪದಗಳನ್ನು ಅಂದವಾಗಿ ಬರೆದು, ಬಣ್ಣದಿಂದ ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಿ. ಈ ಫಲಕದಲ್ಲಿ ಸಾಂಕೇತಿಕ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಬಳಸಬಹುದು. 30

“ಹುಲಿ ಸಂರಕ್ಷಿಸಿ”

(Hindi Version)

(ज्यामितीय औद्रेखिकी, अक्षर लेखन और श्रेणी उद्रेख)

विद्यार्थियों के लिए सूचनाएँ :

- i) अपना रजिस्टर नम्बर और ग्रेड स्पष्ट लिखिये ।
- ii) स्वच्छता को अधिक महत्व दिया जायेगा ।
- iii) रचना की समस्त रेखाएँ वैसे ही रखिए ।
- iv) ज्यामितीय औद्रेखिकी के लिए एक शीट एवं एक शीट अक्षर लेखन एवं श्रेणी उद्रेख के लिए प्रयोग कीजिए ।

विभाग - 'A'

(ज्यामितीय औद्रेखिकी)

I. निम्नलिखित में से किन्हीं दो की रचना करें :

- a) 5 सेमी भुजावाला एक समपंचभुज रचिये । 10
- b) विकर्ण $AC = 8$ सेमी तथा एक भुजा $AB = 5$ सेमी वाला एक समचतुर्भुज का एक अंतर्वृत्त खींचिये । यह वृत्त समचतुर्भुज की सभी भुजाओं को स्पर्श करेगा । 10
- c) 5 सेमी भुजावाला एक समषट्भुज खींचिये एवं उसमें एक अंतर्वृत्त खींचिये । 10

II. निम्नलिखित में से किन्हीं दो की रचना करें :

- a) 5 सेमी त्रिज्यावाला एक वृत्त में चार बराबर अंतर्वृत्त इस प्रकार खींचिये ताकि ये प्रदत्त वृत्त की परिधि को तथा अन्य दो संलग्न वृत्तों को स्पर्श करें । 20
- b) 3 सेमी त्रिज्यावाला वृत्त के केन्द्र से 8 सेमी दूरी पर एक बाहरी बिंदु से वृत्त की एक स्पर्शरेखा रचिये । 20
- c) 6 सेमी भुजावाला एक समषट्भुज के अंदर छः बराबर वर्ग खींचिये । ये वर्ग एक दूसरे को तथा षट्भुज की एक भुजा को स्पर्श करेंगे । 20

विभाग - 'B'

(अक्षर लेखन एवं श्रेणी उद्रेख)

1. सेंटोमीटर तथा मीटर दर्शाते हुए 5 सेमी बराबर 1 मीटर का एक स्केल बनाएँ जो 3 मीटर तक माप सके । 10
2. उपर्युक्त स्केल के अनुसार 5 मी × 3 मी का एक आयताकार बोर्ड बनाएँ । इस बोर्ड पर निम्न शब्दों को स्पष्ट रूप से लिखें : 30

“बाघ बचाइये”

(Marathi Version)

(भूमितीय रेखाकृती, अक्षर आणि प्रमाण रेखाकृती लेखन)

विद्यार्थ्यांना सूचना :

- i) आपले रजिष्टर नंबर आणि ग्रेड स्पष्ट लिहा.
- ii) स्वच्छतेसाठी जास्त महत्व दिले जाईल.
- iii) आकृती रचनेच्या सर्व रषा तसेच ठेवा.
- iv) एक उत्तर-पत्रिका भूमितीय रेखाकृती करिता आणि एक उत्तर-पत्रिका अक्षर लेखन व प्रमाण रेखाकृती लेखन करिता असे दोन उत्तर-पत्रिका वेगवेगळ वापरावीत.

विभाग - 'A'

(भूमितीय रेखाकृती लेखन)

- I. खालीलपैकी कोणतेही दोन आकृत्यांची रचना करा :
  - a) 5 सेमी लांबीची एक बाजू असलेल्या नियमित पंचकोनाची रचना करा. 10
  - b) $AC = 8$ सेमी असा कर्ण असणारा व $AB = 5$ सेमी लांबीची एक बाजू असणाऱ्या समभुजा मध्ये एक वर्तुळ आखा. वर्तुळाचा स्पर्श समभुजाच्या सर्व बाजूंना झाला पाहिजे. 10
  - c) 5 सेमी बाजू असणारा नियमित षटकोन आखा व त्यात एक वर्तुळ आखा. 10

II. खालीलपैकी कोणतेही दोन आकृत्यांची रचना करा :

- a) 5 सेमी त्रिज्या असणाऱ्या एका वर्तुळामध्ये चार समान वर्तुळ आखा; प्रत्येकाचा स्पर्श दिलेल्या वर्तुळाच्या परिघाला व समीपच्या दोन वर्तुळांला होईल अशा पद्धतीने रचना करा. 20
- b) 3 सेमी त्रिज्या असणाऱ्या वर्तुळाच्या मध्य बिंदूपासून 8 सेमी लांब असलेल्या बाहेरील बिंदूपासून एका स्पर्शकाची रचना करा. 20
- c) 6 सेमी बाजू असणाऱ्या एका नियमित षटकोनाची रचना करा ज्यात सहा समान चौकोन आखा. त्यांचा स्पर्श षटकोनाच्या एका बाजूला व एकमेकाला झाला पाहिजे. 20

विभाग - 'B'

(अक्षर आणि प्रमाण रेखाकृती लेखन)

1. 1 मीटर चे प्रतिनिधित्व करण्यासाठी 5 cm प्रमाणाची रचना करा व 3 मीटर मोजण्यासाठी सेंटमीटर व मीटर दर्शवा. 10
2. 5 m × 3 m या मापणीचा आयत बोर्डाची दिलेल्या प्रमाणात रचना करा. या बोर्डावर खालील अक्षरे नीट लिहा आणि रंगवा. 30

“वाघ वाचवा”

(Urdu Version)

(ہندی ڈرائنگ، حروف سازی اور پٹری سے ڈرائنگ)

طلبہ کے لئے ضروری ہدایات :

- (i) اپنا رجسٹر نمبر اور گریڈ صاف طور پر لکھئے۔
- (ii) صاف ستھری ڈرائنگ کو زیادہ اہمیت دی جائے گی۔
- (iii) تمام عملی لکیروں کو ویسے ہی بحال رکھئے۔
- (iv) ہندی ڈرائنگ کے لئے ایک الگ جوائی بیاض اور حروف سازی اور پٹری سے ڈرائنگ کے لئے ایک الگ جوائی بیاض استعمال کیجئے۔

PART - A

(ہندی ڈرائنگ)

- I. مندرجہ ذیل میں سے کسی دو کے جواب دیں :
- (a) ایک مربوط مخمس بنائیں جس کے اضلاع میں سے ایک ضلع کی پیمائش 5 cm لمبی ہو۔ 10
- (b) ایک متوازی الاضلاع میں ایک دائرہ ڈالیں جبکہ متوازی الاضلاع کا ایک آڑا خط = 8 cm سینٹی ہو اور اس کا ایک ضلع AC = 5 cm لمبا ہو۔ دائرہ کا متوازی الاضلاع کے سبھی اضلاع کو چھونا ضروری ہے۔ 10
- (c) ایک مربوط ستتہ الاضلاع بنائیں جس کا ضلع 5 cm لمبا ہو اور اس میں ایک دائرہ ڈالیں۔ 10
- II. مندرجہ ذیل میں سے کسی دو کے جواب دیں :
- (a) ایک دائرہ میں چار مساوی دائرے ڈالیں جن میں سے ہر ایک کا نصف قطر 5 cm ہو جو دینے گئے دائرے کے محیط اور دیگر دو متصلہ کو چھوتے ہوں۔ 20
- (b) ایک باہری نقطہ سے جو 3 cm نصف قطر والے دائرے کے مرکز سے 8 cm دور ہو ایک مماس تیار کریں۔ 20

(c) ایک مربوط سنتھ الاضلاع میں جس کا ضلع 6 cm لمبا ہو چھ مساوی مربع بنائیں۔ ان کا سنتھ الاضلاع کا ایک ضلع اور ایک دوسرے کو چھونا لازمی ہے۔

20

PART - B

(حروف سازی اور پٹری سے ڈرائنگ)

1. ایک میٹر کی جگہ 5 سینٹی میٹر کا ایک اسکیل تیار کریں جس میں 3 میٹر تک کے سینٹی میٹروں اور میٹروں کی پیمائش ظاہر ہو۔
2. مندرجہ بالا اسکیل کی بنیاد پر $5m \times 3m$ کے ناپ والا ایک مستطیل بورڈ بنائیے۔ اس بورڈ میں مندرجہ ذیل حروف کو صاف صاف لکھیں۔

10

30

”شیر بچاؤ“